

ŠTÁB CIVILNEJ OCHRANY OBCE

PRÍPRAVA OBYVATEĽSTVA NA SEBAOCHRANU A VZÁJOMNÚ POMOC

na tému :

AKO SA ZACHOVAŤ V PRÍPADE OHROZENIA ÚNIKOM NEBEZPEČNÝCH LÁTOK

V priebehu života sa stretávame s rôznymi mimoriadnymi udalosťami. Predpokladom ich úspešného zvládnutia je pripravenosť každého z nás. Cieľom vedenia a štábu CO našej obce je medzi inými poskytnúť Vám informácie o tom, ako reagovať na vznik mimoriadnej udalosti, čo robiť a ako postupovať, keď je ohrozený život, zdravie alebo majetok hlavne pri ohrození únikom nebezpečných látok.

ČINNOSŤ V OBLASTI OHROZENEJ ÚNIKOM NEBEZPEČNÝCH LÁTKOK

Nebezpečné látky sú prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku. Všeobecne pod nebezpečnými látkami rozumieme chemické, rádioaktívne alebo biologické látky.

Únik nebezpečných látok môže byť spôsobený deštrukciou stacionárneho zdroja nebezpečnej látky (výrobné zariadenie, sklad, zariadenie využívajúce NL ako médium napr. chladiarenské zariadenie) alebo z mobilného zdroja pri preprave nebezpečnej látky (autá alebo železničné vagóny určené na prepravu NL).

Ohrozenie nebezpečnými látkami môže byť spôsobené aj **teroristickým útokom**.

1.1 V PRÍPADE ÚNIKU NEBEZPEČNEJ CHEMICKEJ LÁTKY (alebo pri použití chemických zbraní)

Nebezpečné chemické látky spôsobujú poškodenie centrálného nervového systému, dýchacích orgánov, zažívacieho traktu, poškodenie kože, alebo narušujú metabolizmus postihnutého. V prípade havárie spojenej s únikom nebezpečných chemických látok tieto pôsobia na okolie väčšinou v podobe plynu alebo výparov. V prípade teroristického útoku môžu byť použité vo forme aerosólov alebo plynu, prípadne môžu byť použité na kontaminovanie vodných zdrojov.

Keď zaznie varovný signál sirény pri pobyte v budove treba:

- ♦ postupovať podľa všeobecných zásad činnosti pri ohrození
- ♦ zostať vo vnútri, prípadne sa ukryť v úkryte (ak je dostupný),
- ♦ vytvoriť si izolovaný uzavretý priestor - uzavrieť a utesniť okná, dvere, vetráky, odstaviť klimatizáciu,
- ♦ pripraviť si improvizovanú ochranu dýchacích ciest, očí a odkrytých častí tela,
- ♦ pripraviť si evakuačnú batožinu,
- ♦ budovu opustiť len na pokyn.

Keď zaznie varovný signál sirény pri pobyte mimo budovu treba:

- ♦ zachovať rozvahu, zorientovať sa podľa situácie a rozhodnúť sa pre opustenie ohrozeného priestoru
- ♦ rozhodnutie osoby je závislé od smeru vetra šíriaceho nebezpečnú látku zo zdroja úniku a jej polohy; ak sa nachádza v smere vetra a je v časovej tiesni, okamžite musí vyhľadať úkrytie v budovách a postupovať ako pri pobyte v budove.

1.2 . V PRÍPADE ÚNIKU NEBEZPEČNEJ BIOLOGICKEJ LÁTKY (alebo pri použití biologických zbraní)

Biologické nebezpečné látky môžu byť použité vo forme aerosólu (baktérie, vírusy) vytvoreného v ovzduší alebo uzatvorenom priestore priamo alebo prostredníctvom vetracích zariadení, vypustením infikovaného hmyzu (vši, blchy, muchy a pod.), infikovaním vodných zdrojov, potravín, alebo krmovín. Postihnutý použitie biologických prostriedkov spravidla nezistí ihneď po ich použití. Pri podozrení ich použitia sa výskyt zisťuje odberom vzoriek a následnou mikrobiologickou analýzou.

Pri podozrení z úniku alebo pri úniku biologickej látky resp. pri použití biologických zbraní je potrebné:

♦ postupovať podľa všeobecných zásad **činnosti** pri ohrození a tiež zásad ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky.

Zvlášť treba:

- ♦ dôsledne dodržiavať karanténne hygienické, protiepidemické a protiepzootické opatrenia,
- ♦ pravidelne kontrolovať telesnú teplotu,
- ♦ hlásiť podozrenie z ochorenia, alebo zvýšený výskyt ochorení osôb a zvierat orgánom obce alebo spádovému zdravotníckemu zariadeniu, prípadne orgánom civilnej ochrany,
- ♦ obmedzovať pohyb mimo budovu a budovu opúšťať iba na nevyhnutný čas (napríklad nákup základných životných potrieb),
- ♦ priebežne uskutočňovať v rámci svojich možností dezinfekciu vo svojich bytoch a v domoch.

Pri vyhlásení karantény platí zákaz zhromažďovania osôb a zákaz voľného pohybu mimo uzatvorených priestorov bez nasadených ochranných prostriedkov.

1.3 . V PRÍPADE ÚNIKU RÁDIOAKTÍVNEJ LÁTKY (alebo pri použití jadrových zbraní)

Pri podozrení z úniku, pri úniku rádioaktívnej látky alebo použití jadrových zbraní postupujte tak, ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky.

Zvlášť je potrebné:

- ♦ Čo najskôr sa ukryť v uzavretej miestnosti (najlepšie v pivničných priestoroch),
- ♦ pokiaľ človek mohol prísť do styku s rádioaktívnymi látkami v čase, než sa stačil ukryť, potom:

- pred vstupom do budovy odložiť kontaminovaný vrchný odev a obuv do neprievzdušného obalu a nepoužívať ich,
 - dôkladne si umyť ruky, tvár a vlasy, vypláchnuť si oči, ústa, vyčistiť si nos a uši,
 - ak je to možné, osprchovať sa a vymeniť si bielizeň,
- ◆ jódové prípravky užiť po obdržaní varovného signálu o vzniku radiačnej havárie atómovej elektrárne.(ohrozené obyvateľstvo v 21 km zóne od atómovej elektrárne). Dávkovanie a spôsob použitia je uvedený v návode na krabičke alebo v informačnom letáčku),
 - ◆ zabezpečiť svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou uložením do obalov, chladničky, mrazničky alebo komory. Nepoužívať nechránené potraviny, ovocie a zeleninu,
 - ◆ **postarať sa o hospodárske zvieratá**
 - zatvoriť ich a dať im zásobu krmovín a vody na dva dni,
 - zásoby krmiva a vody zabezpečiť pred kontamináciou prekrytím plachtou alebo fóliou z plastu a pod.

ČINNOSŤ PRI NUTNOSTI URÝCHLENÉHO OPUSTENIA OHROZENÉHO PRIESTORU

V prípade, ak musíte rýchlo opustiť priestor ohrozenia, alebo sa nachádzate v uzatvorených priestoroch, vykonajte nasledovné opatrenia:

- ◆ Uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny.
- ◆ Pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci malých rozmerov, lieky a pod.).
- ◆ Uzamknite byt.
- ◆ Presvedčte sa , či vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
- ◆ V prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im.
- ◆ Sledujte rozhlas, televíziu, miestny rozhlas atď., kde sa dozviete informácie o možnom ohrození.
- ◆ Dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu.
- ◆ Použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela.
- ◆ Priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možností **kolmo na smer vetra**.
- ◆ Vždy zachovávajte rozvahu!

POLGÁRI VÉDELMI TÁJÉKOZTATÓ
A SÚLYOS IPARI BALESETEK ELLENI VÉDEKEZÉSRŐL
A megelőzés és a védekezés közös érdekünk!

A gazdaságban jelen lévő veszélyes anyagok tárolása, feldolgozása, felhasználása magában hordja a súlyos ipari balesetek kialakulásának kockázatát. Ilyen súlyos balesetek ha csak ritka esetben is, de azért előfordulnak .

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK!

Veszélyes anyagokkal kapcsolatos baleset esetén, amikor vegyi, biológiai vagy radioaktív anyagok kerülhetnek a környezetbe,- elektromos (elektronikus) SZIRÉNA hangja riasztja a lakosságot.

Amikor a jelzést meghallja:

- munkahelyén vezetője intézkedései alapján cselekedjen,
- ha az utcán közlekedik, a lehető legrövidebb úton menjen haza (ha csak a hatóságtól erre vonatkozóan hangosbemondón keresztül, vagy más módon ellentétes utasítást nem kap)

Ha otthonában tartózkodik a következők szerint cselekedjen!

MIT KELL TENNI
VESZÉLYES ANYAGOK SZABADBA JUTÁSA ESETÉN?

A HELYES MAGATARTÁSI SZABÁLYOK

	1. A baleset bekövetkeztéről szirénajel tájékoztatja.		5. Menjen a legmagasabban fekvő, a veszélytől ellentétes oldalon lévő helyiségbe!
	2. Keressen védelmet otthonában vagy más megfelelő helyen!		6. Kapcsolja be a rádiót és a televíziót, hallgassa a közleményeket!
	3. Csukja be az ajtókat és az ablakokat!		7. Ne dohányozzon, kapcsolja ki a gáztűzhelyt és a nyílt lánggal üzemelő készülékeket!
	4. Kapcsolja ki a szellőző és klímarendszert!		8. Szellőztessen miután a szirénajel a helyzetet veszélytelennek nyilvánította!

Mit kell tenni abban az esetben, ha veszélyes anyagokkal kapcsolatos baleset történik környezetünkben?

Ha elegendő idő áll rendelkezésre:

- A szabadon hagyott tárgyakat (játékok, mosott ruha stb.) vigye be a házba!
- Figyelmeztesse a szomszédokat, bizonyosodjon meg, hogy a gyerekek és a segítségre szoruló felnőttek biztonságban vannak!
- A legelő állatokat terelje be karámokba!
- Keressen védelmet otthonában vagy más megfelelő helyen!
- Menjen a legmagasabban lévő, a veszélyforrással ellenkező irányba néző szilárd falazatú szobába!
- Kapcsolja be a rádiót vagy a televíziót!
- Csukja be az összes ajtót, ablakot!
- Kapcsolja ki a ventillátort és a klímarendszert!
- Csukja be a zsalukat, engedje le az ablakredőnyöket!
- Kerülje el a huzatot, ellenőrizze a nyitott kéményeket és a szellőzőrendszert, amely beengedheti a kinti levegőt!
- Ragassza le az ajtókat, ablakokat széles ragasztószalaggal!
- Ne telefonáljon sürgősen!
- Ha a mérgező anyag mellett gyúlékony gázok szabadulnak ki, vagy fennáll ennek lehetősége egy baleset kapcsán, azonnal kapcsolja ki az áramot (robbanásveszély)!

Egyéni megelőző intézkedések a mérgező felhő terjedésekor a vegyi baleset alatt:

- Maradjon otthon vagy olyan helyen, ahol megfelelő védelem van!
- Ne hívja a hatóságokat vagy az üzemet!
- Ne gátolja az üzembe való belépést!
- Ne maradjon kint, kerülje az érintkezést a mérgező felhővel, amennyire csak lehet. Ha ki kell mennie a szabadba, takarja el az arcát és a száját nedves törülközővel vagy használjon filteres védőmaszkot!
- Ne kapcsolja be a szellőzést, légkondicionálót!
- Keressen védelmet szilárd falazatú és néhány ablakkal és ajtóval ellátott helyiségben!
- Mindig olyan helyiségben tartózkodjon, ami a földszinttől feljebb van, miután a nehéz gázok az alsóbb helyiségekben gyűlnek össze.
- Ne engedjen be kívülről levegőt!
- Hallgassa a rádiót, a hangosbemondó közleményét és nézze a televíziót!
- Ha a mérgező anyag mellett gyúlékony gázok szabadulnak ki, maradjon távol az ablakoktól, mivel a robbanás helyszínét körülvevő területen az ablakok betörhetnek, és veszélyt jelenthetnek a repülő törmelékek és üvegszilánkok.

Egyéni megelőző intézkedések a mérgező felhő terjedését követően:

- Várjon mindaddig, amíg a TV, a rádió, hangosbemondó vagy a szirénajel a helyzetet veszélytelennek nem nyilvánítja, és
- ezt követően szellőztessen!
- Kövesse a hatóságok instrukcióit (rádió, TV, nyomtatott média, internet, hangosbemondó közleménye)!
- Engedje ki az állatokat a karámokból,ólakból, de ne legeltesse őket a helyi friss takarmánnyal, amíg nem mentesítettek mindent!

A mérgező felhő elvonulását követően, amelyből szennyezett anyag kerülhetett ki a talajra és más helyre, ami szükséges, mentesítse:

- Vegye le a cipőjét, mielőtt belép a lakásba!
- Mossa le a lépcsőket, fűtőtesteket, lámpákat stb. nedves ruhával! Mossa le az ablakokat és az ablakpárkányt; mossa és porszívózza át a szőnyeget! Lehetőleg olyan porszívót használjon, ami mikrofilteres.
- Zuhanyozzon minden nap, mossa a kezét, haját, szakállát!
- Locsolóval mossa le a házat és a környezetét (bejárati utakat, balkonokat, teraszokat, stb.)!
- Ne kavarja fel a szemetet, mialatt takarít!
- Ne egyen saját termesztésű gyümölcsöt és zöldséget!
- Csak vákuumcsomagolású élelmiszert fogyasszon; mossa meg vagy dobja ki az olyan ételt, ami szennyezett lehet!
- Bizonyosodjon meg arról, hogy a kisgyerekek nem vehetnek szennyezett dolgokat a szájukba (különösen kint)!

Szükség esetén: elzárkózás (benti ill.óvóhelyi védelem)

A lakosság védelmének elsődleges módszere az elzárkóztatás. Az elzárkóztatással kapcsolatos információkat elsősorban a médiákon keresztül, a szabadban tartózkodók az elzárkóztatásra szóló felhívást a riasztó-tájékoztató eszközökön keresztül kaphatják meg. A szabad területen lévők az elzárkózásra szóló felhívás hallatán kötelesek azonnal a legközelebbi fedett, részben, vagy teljesen előkészített helyiségbe vonulni. Az otthon lévők kötelesek az úton lévőket befogadni. Az esetleges vegyi-, vagy egyéb sérülést szenvedett személy köteles jelentkezni a kijelölt orvosi segélyhelyen, hogy megfelelő orvosi ellátásban részesülhessen. **Elzárkózáskor végrehajtandó feladatok:** redőnyök leeresztése, klímaberendezés leállítása, a nyílászáró eszközök fokozott szigetelése (szigetelő csíkokkal, ragasztószalagokkal, pokróccal, vizes ruhákkal való eltakarással).

Čorobiť a ako reagovať

na vyhlásené meteorologické výstrahy, resp. hrozby vzniku nepriaznivých meteorologických javov

Maximálna teplota

2. stupeň

Maximálna teplota vzduchu v rozpätí od (Teplota, > 35°C):

- a. vyhýbať sa pobytu na priamom slnku, najmä na poludnie a popoludní,
- b. nenechávať deti a zvieratá na priamom slnku, ani v stojacich automobiloch,
- c. dodržiavať pitný režim.

3. stupeň

Dlhodobé dosahovanie maximálnej teploty vzduchu v rozpätí od (Teplota, > 40°C):

- a. vyhýbať sa pobytu na priamom slnku, najmä na poludnie a popoludní,
- b. dodržiavať pitný režim,
- c. nenechávať deti a zvieratá na priamom slnku, ani v stojacich automobiloch,
- d. pri pobyte na priamom slnku používať ochranné prostriedky pred priamym slnečným žiarením (pokrývka hlavy, ochranné krémy, slnečné okuliare a pod.).

Minimálna teplota

2. stupeň

Dosiahnutie minimálnej teploty vzduchu (M2, < 20°C). Silný mráz:

- a. chrániť sa primerane teplým oblečením a obuvou,
- b. chrániť nekryté časti tela ochranným (mastným) krémom,
- c. vykonať primerané opatrenia na ochranu hospodárskych plodín pred prízemnými mrazmi.

3. stupeň

Minimálnej teploty vzduchu (M3, < 30°C). Veľmi silný mráz:

- a. urýchlene vyhľadať teplé miesta (obytné zariadenia),
- b. vykonať primerané opatrenia v priemysle na ochranu pred silnými mrazmi (zateplenie...),
- c. chrániť nekryté časti tela ochranným (mastným) krémom.

Vietor

2. stupeň

Výskyt silného vetra, ktorý dosiahne krátkodobo (v nárazoch) rýchlosť (V2, priemer > 20 m/s alebo nárazy > 25 m/s):

- a. nezdržiavať sa na voľných plochách,
- b. nezdržiavať sa pri labilných prekážkach,
- c. zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- d. odložiť z dvorov voľne položené predmety,
- e. nepúšťať von deti,
- f. zabezpečiť domáce zvieratá,
- g. neparkovať pod stromami a pri chatrných budovách,
- h. s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi obmedziť jazdu po otvorených veterných plochách,
- i. zabezpečiť okná, skleníky, voľne uložené predmety, pozbierať sušiacu sa bielizeň,
- j. pri jazde automobilom znížiť rýchlosť jazdy.

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silného vetra, ktorý dosiahne krátkodobo (v nárazoch) rýchlosť (V3, priemer > 25 m/s alebo nárazy > 35 m/s):

- a. keď nie je nutné, nevychádzať z domu,
- b. nezdržiavať sa na voľných plochách,
- c. zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- d. nepúšťať von deti,
- e. s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi nejazdiť po otvorených veterných plochách,
- f. zabezpečiť žeriavy.

Snehové jazyky a záveje

2. stupeň

Intenzívna tvorba snehových jazykov a závejov:

- a. vybaviť vozidlo zimnými technickými prostriedkami (zimné pneumatiky, snehové reťaze, vlečné lano, lopata a pod.),
- b. zabezpečiť sa komunikačnými prostriedkami (mobilný telefón, PDA, vysielacia a pod.) pre prípad núdze.

3. stupeň

Mimoriadne intenzívna tvorba snehových jazykov a závejov:

- a. obmedziť pohyb vo vonkajšom prostredí,
- b. obmedziť jazdu vozidlom a inými prostriedkami.

Sneženie

2. stupeň

Silné sneženie pri ktorom spadne S2, > 20 cm nového snehu za 12h:

- a. na horách sledovať a dodržiavať pokyny horskej služby,
- b. vybaviť vozidlo príslušnými technickými prostriedkami (zimné pneumatiky, snehové reťaze, vlečné lano, lopata a pod.),
- c. v prípade mokrého snehu a silného vetra obmedziť pohyb v lese a v blízkosti elektrických vedení.

3. stupeň

Mimoriadne silné sneženie pri ktorom spadne S3, > 30 cm nového snehu za 12h:

- a. obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) v exteriéri.

Poľadovica

2. stupeň

Intenzívna tvorba poľadovice:

- a. obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) v exteriéri,
- b. upraviť povrch chodníkov tak, aby umožňoval bezpečný pohyb.

3. stupeň

Mimoriadne intenzívna tvorba poľadovice:

- a. obmedziť pobyt a pohyb i dopravnými prostriedkami v exteriéri,
- b. upraviť povrch chodníkov tak, aby umožňoval bezpečný pohyb.

Búrky

2. stupeň

Výskyt silných búrok spojené prívalové zrážky s úhrnmi (BD2, >30mm za 1h) a nárazy vetra s rýchlosťou (BV2, >25m/s):

- a. nezdržiavať sa na voľných plochách,
- b. nezdržiavať sa pri labilných prekážkach,
- c. zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- d. odložiť z dvorov voľne položené predmety,
- e. zabezpečiť domáce zvieratá,
- f. neparkovať pod stromami a pri chatrných budovách,

- g. s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi nejazdiť po otvorených veterných plochách,
- h. vo voľnej krajine pri búrke prečkať v automobile, alebo vyhľadať nižšie polohy (pozor na ich prípadné zatopenie),
- i. nezdržiavať sa pri vysokých stožiaroch alebo vysokých stromoch,
- j. opustiť vodné plochy, a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých korýt).

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silných búrok spojené s privalovými zrážkami s úhrnom (BD3, 40 mm za 1h) a nárazmi vetra s rýchlosťou (BV3, >35 m/s):

- a. keď nemusíte, nevychádzať z domu,
- b. nepúšťať von deti,
- c. neparkovať pod stromami a pri chatrných budovách,
- d. nezdržiavať sa pri stožiaroch vysokého napätia alebo vysokých stromoch,
- e. opustiť vodné plochy, a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých korýt),
- f. zabezpečiť obydlie pred vniknutím vody.

Dážď

2. stupeň

Výskyt intenzívneho dažďa s úhrnom zrážok (D2, > 50mm za 12h):

v prípade kritického nedostatku času:

Zanechať akékoľvek činnosti a rýchlo sa odobrať na bezpečné (kopec, vyšší svah a pod.) alebo vopred určené miesto.

pokiaľ máte dostatok času:

- a. vypnúť alebo uzatvoriť hlavné rozvody elektrického prúdu, vody a plynu,
- b. premiestniť vybavenie domácností do vyšších poschodí,
- c. uzatvoriť a utesniť všetky okná a otvory,
- d. pripraviť si vozidlo pre prípad nutnosti opustenia obydľia,
- e. pripraviť si lieky, dokumenty, vhodné ošatenie, trvanlivé potraviny a pitnú vodu na 2-3 dni,
- f. zobrať si nepremokavú obuv a odev,
- g. odstrániť látky, ktoré môžu v styku s vodou vyvolať chemickú reakciu (jedy, žieraviny, kyseliny a pod.),
- h. informovať svojich susedov,
- i. pripraviť evakuáciu zvierat,
- j. pripraviť si evakuačnú batožinu,
- k. opustiť vodné plochy a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých korýt).

3. stupeň

Výskyt intenzívneho dažďa s úhrnom (D3, > 70mm za 12h):

- a. dodržiavať pokyny záchranných zložiek, orgánov samosprávy a štátnej správy, sledovať pokyny v hromadných informačných prostriedkoch,

- b. opustiť vodné plochy, a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých korýt),
- c. odstrániť látky, ktoré môžu v styku s vodou vyvolať chemickú reakciu (jedy, žieraviny, kyseliny a pod.),
- d. uzatvoriť a utesniť všetky okná a otvory,
- e. vypnúť alebo uzatvoriť hlavné rozvody elektrického prúdu, vody a plynu.

Hmla

2. stupeň

Výskyt silných hmiel s dohľadnosťou (H2, < 300m):

Ak viditeľnosť nepovoľuje ísť rýchlejšie ako 20 km/hod. a keď nie je možné rozoznať okraj cesty odstavte vozidlo. Na diaľniciach vyhľadajte najbližšie odpočívadlo a počkať kým sa hmla rozplynie.

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silných hmiel (H3, < 100m):

Obmedziť jazdu vozidlom z bezpečnostných dôvodov